PHÁT TRIỂN DU LỊCH VĂN HÓA TÂM LINH YÊN TỬ GẮN VỚI GIÁ TRỊ GIÁO DỤC DI SẢN THEO ĐỊNH HƯỚNG BỀN VỮNG

Vũ Thị Nguyệt Anh
Khoa Du lịch, Trường Đại học Hạ Long
Email: vuthinguyetanh@daihochalong.edu.vn

***Tóm tắt**: Bài viết tập trung phân tích thực trạng phát triển du lịch văn hóa tâm linh tại khu di tích và danh thắng Yên Tử, tỉnh Quảng Ninh, trong mối liên hệ với định hướng phát triển bền vững và khai thác giá trị giáo dục di sản. Trên cơ sở tiếp cận chiến lược sản phẩm du lịch và chuỗi trải nghiệm, nghiên cứu chỉ ra rằng Yên Tử sở hữu nhiều lợi thế nổi bật về tài nguyên văn hóa, lịch sử, tôn giáo và sinh thái, đồng thời là trung tâm của Thiền phái Trúc Lâm Việt Nam. Tuy nhiên, hoạt động du lịch tại đây vẫn còn tồn tại những hạn chế như tính mùa vụ cao, sản phẩm trải nghiệm chưa đa dạng, áp lực lên môi trường và chất lượng nguồn nhân lực chưa đồng đều. Đặc biệt, tiềm năng giáo dục thông qua du lịch chưa được khai thác một cách hệ thống và hiệu quả. Trên cơ sở phân tích các yếu tố nội tại và bối cảnh phát triển, bài viết đề xuất một số định hướng và giải pháp nhằm phát triển du lịch Yên Tử theo hướng bền vững gắn với giáo dục di sản, bao gồm đa dạng hóa sản phẩm, nâng cao chất lượng dịch vụ, tăng cường ứng dụng công nghệ số, phát triển nguồn nhân lực và đẩy mạnh các chương trình giáo dục trải nghiệm. Qua đó, góp phần bảo tồn giá trị di sản và phát huy vai trò của du lịch trong giáo dục và phát triển con người.*

***Từ khóa:** Chiến lược sản phẩm, du lịch văn hóa tâm linh, phát triển bền vững, Quảng Ninh, Yên Tử.*

DEVELOPING SPIRITUAL AND CULTURAL TOURISM IN YEN TU IN CONNECTED WITH HERITAGE EDUCATIONAL VALUES ORIENTED TOWARDS SUSTAINABILITY

***Abstract:** This article focuses on analyzing the current state of spiritual and cultural tourism development at the Yen Tu historical and scenic site in Quang Ninh province, in relation to sustainable development orientations and the exploitation of heritage educational values. Based on a strategic approach to tourism products and experiential chains, the study indicates that Yen Tu possesses many outstanding advantages in cultural, historical, religious, and ecological resources, and is also the center of the Truc Lam Zen sect of Vietnam. However, tourism activities here still face limitations such as high seasonality, a lack of diverse experiential products, pressure on the environment, and uneven quality of human resources. In particular, the potential for education through tourism has not been systematically and effectively exploited. Based on an analysis of internal factors and the development context, this article proposes several directions and solutions to develop Yen Tu tourism sustainably, linked to heritage education, including diversifying products, improving service quality, strengthening the application of digital technology, developing human resources, and promoting experiential education programs. This will contribute to preserving heritage values and enhancing the role of tourism in education and human development.*

***Keywords:** Product strategy, spiritual and cultural tourism, sustainable development, Quang Ninh, Yen Tu.*

Nhận bài: 11/05/2026 Phản biện: 11/06/2026 Duyệt đăng: 14/06/2026

I.ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và phát triển du lịch hiện nay, nhu cầu của du khách không chỉ dừng lại ở tham quan, nghỉ dưỡng mà ngày càng hướng tới trải nghiệm chiều sâu văn hóa, tìm hiểu lịch sử và giá trị tinh thần. Đặc biệt, du lịch văn hóa tâm linh đang trở thành một xu hướng quan trọng tại nhiều quốc gia Á Đông, trong đó có Việt Nam, bởi sự gắn kết chặt chẽ giữa tín ngưỡng, truyền thống và bản sắc dân tộc. Không chỉ đóng vai trò là một ngành kinh tế dịch vụ, du lịch văn hóa tâm linh còn có ý nghĩa như một kênh giáo dục hiệu quả, góp phần lan tỏa các giá trị đạo đức, lịch sử và văn hóa đến cộng đồng.

Tại Việt Nam, các điểm đến như Yên Tử, Chùa Hương, Bái Đính hay Côn Sơn – Kiếp Bạc không chỉ là không gian tín ngưỡng mà còn là những "lớp học mở" về lịch sử và văn hóa dân tộc. Trong đó, Yên Tử – gắn liền với Phật hoàng Trần Nhân Tông và Thiền phái Trúc Lâm – được xem là trung tâm văn hóa tâm linh tiêu biểu, hội tụ đầy đủ các giá trị về lịch sử, tôn giáo và cảnh quan sinh thái. Với hệ thống di tích phong phú, không gian núi rừng linh thiêng và các hoạt động hành hương đặc sắc, Yên Tử có tiềm năng lớn trong việc phát triển du lịch gắn với giáo dục di sản.

Trong những năm gần đây, hoạt động du lịch tại Yên Tử đã có nhiều chuyển biến tích cực về hạ tầng, dịch vụ và công tác quản lý. Tuy nhiên, quá trình phát triển vẫn bộc lộ một số hạn chế như tính mùa vụ cao, nguy cơ thương mại hóa không gian tâm linh, áp lực môi trường và đặc biệt là việc khai thác giá trị giáo dục chưa tương xứng

với tiềm năng. Việc thiếu các chương trình trải nghiệm mang tính hệ thống, chưa gắn kết chặt chẽ giữa du lịch và giáo dục đã làm giảm hiệu quả lan tỏa giá trị di sản.

Từ thực tiễn đó, việc nghiên cứu phát triển du lịch văn hóa tâm linh Yên Tử theo hướng bền vững gắn với giáo dục di sản là yêu cầu cấp thiết. Đây không chỉ là giải pháp nâng cao chất lượng và giá trị điểm đến mà còn góp phần bảo tồn di sản, phát triển con người và khẳng định vai trò của du lịch trong giáo dục xã hội hiện đại.

II.NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về du lịch văn hóa tâm linh

Du lịch văn hóa tâm linh là loại hình du lịch dựa trên việc khai thác các giá trị văn hóa, tín ngưỡng, tôn giáo, lịch sử và đời sống tinh thần của cộng đồng. Khác với du lịch nghỉ dưỡng hoặc du lịch giải trí đơn thuần, du lịch văn hóa tâm linh hướng tới sự trải nghiệm sâu về không gian thiêng, giá trị truyền thống, niềm tin tín ngưỡng và bản sắc văn hóa địa phương.

Đối với điểm đến Yên Tử, du lịch văn hóa tâm linh được hình thành từ sự kết hợp giữa hệ thống di tích Phật giáo Trúc Lâm, cảnh quan thiên nhiên núi rừng Đông Bắc, các lễ hội truyền thống và những câu chuyện lịch sử gắn với Phật hoàng Trần Nhân Tông. Chính sự giao thoa giữa giá trị vật thể và phi vật thể đã tạo nên sức hấp dẫn riêng biệt cho Yên Tử.

2.2. Chiến lược phát triển sản phẩm du lịch

Chiến lược phát triển sản phẩm du lịch được hiểu là quá trình xác định mục tiêu, lựa chọn hướng đi và tổ chức các hoạt động nhằm tạo ra, hoàn thiện và nâng cao giá trị sản phẩm du lịch. Đối với điểm đến văn hóa tâm linh, chiến lược sản phẩm không chỉ hướng tới tăng số lượng dịch vụ mà còn phải bảo đảm tính phù hợp với không gian văn hóa, tín ngưỡng và khả năng chịu tải của điểm đến.

Một sản phẩm du lịch tâm linh có chất lượng cần đáp ứng các yêu cầu: có giá trị văn hóa rõ nét; có tính trải nghiệm; bảo đảm sự tôn nghiêm; có dịch vụ hỗ trợ chuyên nghiệp; có khả năng kết nối với các sản phẩm du lịch khác; đồng thời không làm tổn hại đến tài nguyên văn hóa và môi trường tự nhiên.

2.3. Tiếp cận phát triển bền vững trong du lịch Yên Tử

Phát triển du lịch bền vững đòi hỏi sự cân bằng giữa ba trụ cột: kinh tế, văn hóa - xã hội và môi trường. Đối với Yên Tử, phát triển bền vững không chỉ là tăng lượng khách hay doanh thu mà quan trọng hơn là bảo tồn giá trị di sản, duy trì sự thanh tịnh của không gian tâm linh, bảo vệ rừng quốc gia Yên Tử, nâng cao đời sống cộng đồng địa phương và tạo ra trải nghiệm có chiều sâu cho du khách.

Trên cơ sở đó, bài viết sử dụng khung phân tích gồm bốn nhóm yếu tố: tài nguyên du lịch; cơ sở hạ tầng và dịch vụ; công tác quản lý, quảng bá; và chiến lược phát triển sản phẩm. Các yếu tố này được xem xét trong mối quan hệ với điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức của khu du lịch Yên Tử.

2.4. Giá trị tài nguyên du lịch văn hóa tâm linh Yên Tử

Yên Tử là một trong những điểm đến tiêu biểu của du lịch văn hóa tâm linh Việt Nam, sở hữu hệ thống tài nguyên du lịch phong phú, có sự kết hợp hài hòa giữa tài nguyên tự nhiên và tài nguyên nhân văn. Đây chính là nền tảng quan trọng tạo nên sức hấp dẫn đặc biệt của Yên Tử, đồng thời là cơ sở để xây dựng các sản phẩm du lịch mang tính đặc thù, gắn với hành hương, tham quan, trải nghiệm văn hóa, giáo dục lịch sử và nghỉ dưỡng sinh thái.

Về tài nguyên tự nhiên, Yên Tử nổi bật với cảnh quan núi rừng hùng vĩ, không gian sinh thái trong lành và khí hậu mát mẻ. Dãy núi Yên Tử với địa hình cao, dốc, nhiều tầng cảnh quan khác nhau đã tạo nên cảm giác vừa thử thách, vừa linh thiêng đối với du khách trong hành trình hành hương. Quá trình di chuyển qua các bậc đá, đường rừng, suối, thác và những tán cây cổ thụ không chỉ là hoạt động tham quan thông thường mà còn mang ý nghĩa trải nghiệm, chiêm nghiệm và hướng nội. Chính không gian núi rừng tĩnh lặng, mây phủ, khí hậu trong lành đã góp phần hình thành cảm giác thanh tịnh, trang nghiêm, phù hợp với đặc trưng của du lịch tâm linh.

Bên cạnh giá trị cảnh quan, hệ sinh thái rừng Yên Tử cũng là một tài nguyên có giá trị cao. Khu vực này có thảm thực vật phong phú, nhiều loài cây gắn với cảnh quan tâm linh và văn hóa bản địa như trúc, mai, tùng, đại cùng nhiều loại cây dược liệu. Hệ sinh thái rừng không chỉ tạo nên vẻ đẹp tự nhiên cho điểm đến mà còn có vai trò quan trọng trong việc bảo vệ môi trường, điều hòa khí hậu và duy trì sự cân bằng sinh thái. Đây là điều kiện thuận lợi để Yên Tử phát triển các sản phẩm du

lịch kết hợp giữa tâm linh, sinh thái, nghỉ dưỡng và chăm sóc sức khỏe.

Về tài nguyên nhân văn, Yên Tử có giá trị đặc biệt bởi đây là nơi gắn liền với sự hình thành và phát triển của Thiền phái Trúc Lâm Việt Nam. Hình ảnh Phật hoàng Trần Nhân Tông từ bỏ ngai vàng, lên Yên Tử tu hành, sáng lập Thiền phái Trúc Lâm đã tạo nên chiều sâu lịch sử, văn hóa và tinh thần cho điểm đến. Vì vậy, Yên Tử không chỉ là nơi tham quan danh thắng mà còn là không gian lưu giữ tư tưởng Phật giáo nhập thế, tinh thần yêu nước, ý chí tu dưỡng và bản sắc văn hóa Việt Nam.

Hệ thống chùa, am, tháp và di tích tại Yên Tử tạo thành một tuyến hành hương có giá trị nổi bật. Các điểm như chùa Giải Oan, chùa Hoa Yên, chùa Một Mái, chùa Bảo Sái, chùa Vân Tiêu, chùa Đồng, tháp Huệ Quang, tượng An Kỳ Sinh… không chỉ có giá trị kiến trúc, lịch sử mà còn gắn với nhiều câu chuyện, truyền thuyết và dấu ấn tu hành của các bậc thiền sư. Mỗi điểm dừng trên tuyến hành hương đều mang một ý nghĩa riêng, góp phần tạo nên hành trình trải nghiệm có chiều sâu, giúp du khách vừa chiêm bái, vừa tìm hiểu lịch sử Phật giáo Trúc Lâm và văn hóa thời Trần.

Đặc biệt, chùa Đồng trên đỉnh Yên Tử được xem là điểm đến biểu tượng trong hành trình chinh phục non thiêng. Việc vượt qua quãng đường dài để lên tới chùa Đồng không chỉ mang ý nghĩa tham quan mà còn thể hiện sự thành tâm, ý chí và khát vọng hướng thiện của du khách. Chính yếu tố này làm cho sản phẩm du lịch Yên Tử khác biệt so với nhiều điểm du lịch thông thường, bởi giá trị trải nghiệm không chỉ nằm ở cảnh quan mà còn ở cảm xúc tinh thần và ý nghĩa tâm linh trong suốt quá trình hành hương.

Ngoài hệ thống di tích, lễ hội Yên Tử hằng năm cũng là một tài nguyên văn hóa quan trọng. Lễ hội thường thu hút đông đảo Phật tử và du khách thập phương về chiêm bái, cầu an, tham quan và tham gia các hoạt động văn hóa truyền thống. Không gian lễ hội góp phần bảo tồn các nghi lễ, phong tục, tín ngưỡng và sinh hoạt văn hóa cộng đồng. Đồng thời, lễ hội cũng tạo điều kiện quảng bá hình ảnh Yên Tử, thúc đẩy hoạt động dịch vụ, thương mại và du lịch của địa phương.

Có thể khẳng định, giá trị tài nguyên du lịch văn hóa tâm linh Yên Tử được tạo nên từ sự kết hợp giữa cảnh quan thiên nhiên, hệ sinh thái rừng, hệ thống di tích Phật giáo, truyền thống lịch sử thời Trần và đời sống tín ngưỡng của cộng đồng. Đây là lợi thế quan trọng để Yên Tử phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù như du lịch hành hương, du lịch thiền, du lịch giáo dục lịch sử, du lịch sinh thái, du lịch chăm sóc sức khỏe và du lịch trải nghiệm văn hóa. Nếu được khai thác hợp lý, những giá trị này sẽ góp phần đưa Yên Tử trở thành điểm đến văn hóa tâm linh có sức hấp dẫn bền vững trong bối cảnh mới..

2.5. Thực trạng cơ sở hạ tầng và dịch vụ du lịch

2.51. Thực trạng cơ sở hạ tầng và dịch vụ du lịch

Trong những năm gần đây, cơ sở hạ tầng và dịch vụ du lịch tại Yên Tử đã có nhiều cải thiện, góp phần nâng cao năng lực đón tiếp và trải nghiệm của du khách. Hệ thống giao thông thuận lợi nhờ kết nối với Quốc lộ 18 và các trung tâm lớn như Hạ Long, Hải Phòng, Hà Nội. Bên trong khu du lịch, xe điện, bãi đỗ xe và đặc biệt là hệ thống cáp treo đã giúp rút ngắn thời gian di chuyển, tạo điều kiện cho nhiều đối tượng khách, dù vẫn còn tình trạng quá tải vào mùa cao điểm.

Hệ thống dịch vụ từng bước được hoàn thiện với các cơ sở ăn uống, lưu trú và nghỉ dưỡng, nổi bật là khu Trung tâm văn hóa Trúc Lâm Yên Tử và Làng Nương Yên Tử – nơi kết hợp giữa dịch vụ du lịch và trải nghiệm văn hóa truyền thống. Bên cạnh du lịch tâm linh, Yên Tử đã phát triển thêm các sản phẩm như thiền, nghỉ dưỡng, trải nghiệm văn hóa và du lịch học đường, phù hợp với xu hướng du lịch hiện đại.

Tuy nhiên, sản phẩm du lịch vẫn tập trung nhiều vào mùa lễ hội, thiếu các chuỗi trải nghiệm ngoài mùa cao điểm nên thời gian lưu trú của du khách còn ngắn. Chất lượng dịch vụ chưa đồng đều, một số hoạt động còn mang tính tự phát. Áp lực quá tải vào mùa cao điểm và hạn chế trong ứng dụng công nghệ số cũng ảnh hưởng đến chất lượng điểm đến.

Nhìn chung, Yên Tử đã có nền tảng hạ tầng và dịch vụ khá tốt, nhưng cần tiếp tục hoàn thiện, đa dạng hóa sản phẩm, nâng cao chất lượng dịch vụ và đẩy mạnh chuyển đổi số để phát triển bền vững và thu hút khách quanh năm.

2.6. Định hướng mô hình phát triển sản phẩm du lịch Yên Tử

Từ kết quả phân tích, có thể định hướng phát triển sản phẩm du lịch Yên Tử theo mô hình "Tâm linh – Văn hóa – Sinh thái – Trải nghiệm – Nghỉ

dưỡng". Mô hình này đặt giá trị tâm linh làm lõi, giá trị văn hóa - lịch sử làm nền tảng, cảnh quan sinh thái làm không gian hỗ trợ, trải nghiệm làm phương thức tiếp cận và nghỉ dưỡng làm yếu tố gia tăng thời gian lưu trú.

Yên Tử không chỉ là điểm đến lễ bái trong mùa hội mà có thể trở thành điểm đến quanh năm. Du khách đến Yên Tử không chỉ để hành hương mà còn để tìm hiểu lịch sử Phật giáo Trúc Lâm, tham gia hoạt động thiền, trải nghiệm văn hóa làng quê, khám phá rừng quốc gia, nghỉ dưỡng chăm sóc sức khỏe và tham gia các chương trình giáo dục di sản.

2.7. Hàm ý và giải pháp phát triển

2.7.1. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch theo hướng bốn mùa

Yên Tử cần phát triển thêm các sản phẩm ngoài mùa lễ hội nhằm giảm tính mùa vụ. Có thể xây dựng các chương trình như: "Một ngày làm cư dân Làng Nương", "Học sử trên non thiêng Yên Tử", "Theo dấu chân Phật hoàng", "Thiền và chăm sóc sức khỏe", "Yên Tử mùa thu", "Trải nghiệm rừng quốc gia Yên Tử", "Du lịch học đường tại Yên Tử".

Các sản phẩm này cần được thiết kế phù hợp với từng nhóm khách: học sinh, sinh viên, gia đình, người cao tuổi, khách quốc tế, khách doanh nghiệp và khách nghỉ dưỡng cao cấp. Việc phân nhóm thị trường rõ ràng sẽ giúp Yên Tử nâng cao hiệu quả khai thác và tăng mức chi tiêu của du khách.

2.7.2. Nâng cao chất lượng dịch vụ và trải nghiệm du khách

Chất lượng dịch vụ cần được chuẩn hóa từ khâu đón tiếp, hướng dẫn, bán vé, vận chuyển, ăn uống, lưu trú đến vệ sinh môi trường và hỗ trợ thông tin. Đặc biệt, đội ngũ hướng dẫn viên, thuyết minh viên tại điểm cần được đào tạo chuyên sâu về lịch sử Yên Tử, Phật giáo Trúc Lâm, kỹ năng giao tiếp và xử lý tình huống.

Bên cạnh đó, cần xây dựng hệ thống biển chỉ dẫn, bản đồ số, ứng dụng thuyết minh tự động đa ngôn ngữ và các điểm thông tin du lịch thân thiện. Trải nghiệm của du khách phải được tổ chức theo hướng thuận tiện, văn minh, nhưng vẫn giữ được sự trang nghiêm của không gian tâm linh.

2.7.3. Tăng cường quản lý môi trường và bảo tồn di sản

Bảo vệ môi trường là yêu cầu then chốt trong phát triển bền vững Yên Tử. Cần tăng cường phân loại rác, bố trí điểm thu gom hợp lý, kiểm soát hoạt động kinh doanh tự phát, hạn chế rác thải nhựa và nâng cao ý thức của du khách. Trong mùa lễ hội, cần có phương án phân luồng khách, kiểm soát sức chứa tại các điểm nhạy cảm, tránh tình trạng quá tải gây ảnh hưởng đến cảnh quan và di tích.

Công tác trùng tu, tôn tạo di tích cần tuân thủ nguyên tắc bảo tồn giá trị gốc, hạn chế bê tông hóa, thương mại hóa hoặc xây dựng các hạng mục không phù hợp với không gian văn hóa tâm linh. Mọi hoạt động đầu tư cần đặt trong mối quan hệ hài hòa giữa bảo tồn và phát triển.

2.7.4. Đẩy mạnh chuyển đổi số trong quảng bá và quản lý điểm đến

Yên Tử cần tăng cường ứng dụng công nghệ số trong quảng bá, bán vé, quản lý khách, thu thập phản hồi và giới thiệu di sản. Các nền tảng như website, mạng xã hội, video ngắn, bản đồ số, mã QR tại điểm tham quan và hệ thống thuyết minh tự động có thể giúp du khách tiếp cận thông tin nhanh chóng, sinh động hơn.

Ngoài ra, Yên Tử cần tăng cường khai thác nội dung do du khách tạo ra thông qua hình ảnh, video, cảm nhận và câu chuyện trải nghiệm thực tế. Đây là nguồn truyền thông tự nhiên, có độ tin cậy cao và phù hợp với xu hướng quảng bá du lịch trong bối cảnh mới. Việc khuyến khích du khách chia sẻ hành trình tại Yên Tử bằng các hashtag, cuộc thi ảnh, video trải nghiệm hoặc các chiến dịch truyền thông theo mùa sẽ góp phần duy trì sức hút của điểm đến quanh năm, hạn chế tình trạng truyền thông chỉ tập trung vào mùa lễ hội.

III.KẾT LUẬN

Yên Tử là điểm đến văn hóa tâm linh có giá trị đặc biệt của tỉnh Quảng Ninh và Việt Nam. Với hệ thống di tích Phật giáo Trúc Lâm, cảnh quan núi rừng đặc sắc, lễ hội truyền thống và thương hiệu đã được khẳng định, Yên Tử có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển du lịch theo hướng bền vững, chuyên nghiệp và có sức cạnh tranh cao.

Tuy nhiên, quá trình phát triển du lịch Yên Tử hiện nay vẫn còn một số hạn chế như tính mùa vụ cao, sản phẩm trải nghiệm chưa thật sự đa dạng, áp lực môi trường, hạ tầng quá tải vào mùa cao điểm và chất lượng nguồn nhân lực chưa đồng đều. Vì vậy, phát triển Yên Tử trong thời gian tới cần dựa trên nguyên tắc hài hòa giữa bảo tồn và khai thác, giữa giá trị tâm linh và giá trị kinh tế, giữa lợi ích của du khách, doanh nghiệp, cộng đồng và Nhà nước.

Các giải pháp như đa dạng hóa sản phẩm bốn mùa, nâng cao chất lượng dịch vụ, bảo vệ môi trường, chuyển đổi số, đào tạo nhân lực và tăng cường liên kết vùng sẽ góp phần đưa Yên Tử trở thành điểm đến văn hóa tâm linh tiêu biểu, vừa giữ gìn được hồn cốt di sản, vừa đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của thị trường du lịch hiện đại.

Bên cạnh giá trị du lịch và tâm linh, Yên Tử còn là một không gian giáo dục di sản có ý nghĩa sâu sắc đối với cộng đồng, đặc biệt là thế hệ trẻ. Thông qua các hoạt động tham quan, hành hương và trải nghiệm thực tế, du khách không chỉ được tiếp cận với cảnh quan thiên nhiên và kiến trúc Phật giáo mà còn có cơ hội tìm hiểu về lịch sử dân tộc, tư tưởng Phật giáo Trúc Lâm, tinh thần nhập thế và triết lý sống hướng thiện của Phật hoàng Trần Nhân Tông. Việc lồng ghép các chương trình giáo dục như "học lịch sử qua di sản", "trải nghiệm thiền và kỹ năng sống", hay các hoạt động ngoại khóa cho học sinh, sinh viên sẽ góp phần nâng cao nhận thức về bảo tồn di sản, bồi dưỡng giá trị đạo đức, lối sống văn hóa và ý thức trách nhiệm đối với cộng đồng. Do đó, phát triển du lịch Yên Tử không chỉ nhằm mục tiêu kinh tế mà còn cần được định hướng như một môi trường giáo dục mở, góp phần hình thành nhân cách và phát triển toàn diện con người trong bối cảnh xã hội hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

David, F. R., & David, F. R. (2017). Strategic Management: A Competitive Advantage Approach. Pearson.

Global Sustainable Tourism Council. (2022). Sustainable Tourism Definitions.

Hà Nam Khánh Giao, Lê Thái Sơn. (2014). Giáo trình Quản trị chiến lược trong tổ chức du lịch. Nxb. Tài chính.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2015). Marketing Management. Pearson.

Porter, M. E. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. Free Press.

Porter, M. E. (1996). What is Strategy? Harvard Business Review.

Thompson, A. A., Strickland, A. J., & Gamble, J. E. (2015). Crafting and Executing Strategy: The Quest for Competitive Advantage: Concepts and Cases. McGraw-Hill Education.